

W marcu 2007 r. Rada Europejska wyznaczyła ambitne cele polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej do 2020 roku, które zostały formalnie zapisane w Strategii Europe 2020 (Europe 2020, a strategy for smart, sustainable and inclusive growth – Communication from the Commission z 3 marca 2010 r). Cele polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej zawarte w tzw. pakiecie „3 x 20%” to: redukcja emisji CO₂ o 20% w 2020 roku w porównaniu do 1990 roku, zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii końcowej do 20% w 2020 r. oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%.

Celem Strategii Europe 2020 jest wsparcie zmiany w kierunku niskoemisyjnego i efektywniej korzystającego z zasobów środowiska społeczeństwa, tak więc wyznaczone cele w pakiecie „3 x 20%” mają doprowadzić do ochrony zasobów naturalnych (wzrost udziału zużycia energii ze źródeł odnawialnych), ochrony klimatu (redukcja emisji CO₂) oraz modernizacji gospodarki krajów Unii Europejskiej (wzrost efektywności energetycznej). Podjęte działania są także odpowiedzią na rosnące zagrożenia krajów Unii Europejskiej od importu surowców energetycznych i mają poprawić bezpieczeństwo energetyczne Unii Europejskiej.

Jednak realizacja celów polityki energetycznej nie jest potencjalnie neutralna dla gospodarki. Z jednej strony zastąpienie stosunkowo tańszej energii nieodnawialnej, energią odnawialną wymaga sporych nakładów inwestycyjnych, rozwijania technologii, a nawet proponowania subwencji, które pozwalają producentom energii ze źródeł odnawialnych na konkurowanie na wolnym rynku. Również redukcja emisji CO₂ może mieć negatywny wpływ na konkurencyjność gospodarki z powodu podwyższenia kosztów produkcji towarów. Z drugiej strony, rozwijanie gałęzi przemysłu związanego z produkcją energii ze źródeł odnawialnych i ograniczenie emisji CO₂ wiąże się z powstawaniem nowych miejsc pracy, innowacjami, które warunkują szybszy rozwój gospodarczy krajów.

Rodzi się wobec tego pytanie, które efekty, negatywne czy pozytywne przeważają, czy gospodarka Unii Europejskiej w krótkim okresie bardziej skorzysta czy może straci na wdrażanej reformie?

W kontekście dyskusji na temat przyszłej strategii Unii Europejskiej dotyczącej polityki klimatyczno-energetycznej ważnym elementem staje się odpowiedź na pytania, czy i jak można pogodzić ochronę klimatu z utrzymaniem konkurencyjności gospodarki oraz jak stopień realizacji polityki energetycznej Unii Europejskiej wpływa na konkurencyjność europejskiej gospodarki oraz czy kraje Unii Europejskiej potrafią do zwiększenia konkurencyjności i niezależności wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i energii.

Głównym celem projektu jest zbadanie zależności zachodzących pomiędzy wzrostem gospodarczym w krajach Unii Europejskiej a stopniem realizacji polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej.

Badania prowadzone w projekcie będą realizowane w dwóch etapach i będą odnosiły się do celów polityki energetycznej zawartych w pakiecie „3 x 20%”.

W pierwszym etapie badania, który będzie dotyczył oceny wpływu wzrostu udziału energii ze źródeł odnawialnych do 20% w 2020 roku na wzrost gospodarczy w krajach członkowskich, sprawdzana będzie następująca hipoteza: wzrost udziału zużycia energii ze źródeł odnawialnych w krajach Unii Europejskiej nie ma negatywnego wpływu na ich wzrost gospodarczy.

Z kolei w drugim etapie badania, który będzie dotyczył oceny wpływu redukcji emisji gazów cieplarnianych o 20% w 2020 roku w stosunku do 1990 roku na wzrost gospodarczy w krajach członkowskich, sprawdzana będzie następująca hipoteza: redukcja emisji gazów cieplarnianych w krajach Unii Europejskiej nie ma negatywnego wpływu na ich wzrost gospodarczy.

Prowadzona analiza będzie ukierunkowana na empiryczną identyfikację zależności pomiędzy wzrostem gospodarczym, wzrostem udziału zużycia energii ze źródeł odnawialnych oraz redukcją (lub wzrostem) emisji gazów cieplarnianych w krajach Unii Europejskiej.

Cztery ważne argumenty uzasadniają realizację proponowanego projektu, stanowiąc zarazem o jego nowatorskim charakterze.

Po pierwsze, w celu prawidłowego wykrycia zależności wykorzystane zostaną rozwijane w ostatnich latach nowoczesne metody ekonometryczne, które pozwalają nie tylko na uwzględnienie zależności krótko- i długookresowych, ale także pozwalają wnioskować o związkach przyczynowych w sytuacji, gdy nie są spełnione założenia sformułowane dla tradycyjnych metod.

Po drugie, w przypadku analizowania długo i krótkookresowej zależności oryginalny projekt będzie polegał na podziale badanych krajów na homogeniczne (podobne do siebie) grupy. W dotychczasowych badaniach, kraje do badania dobierano albo na podstawie położenia geograficznego albo przynależności do organizacji o profilu ekonomicznym lub politycznym, ignorując przy tym kwestię związaną np. ze strukturą źródeł energii. W proponowanym projekcie kraje zostaną pogrupowane według kryteriów odnoszących się do czynników opisujących możliwości pozyskania energii odnawialnej oraz możliwości redukcji emisji CO₂ (strukturę wytwarzania energii).

Po trzecie, w dotychczasowych analizach brana jest pod uwagę wielkość emisji CO₂ w danym kraju, natomiast nie jest uwzględniany fakt, że redukcja emisji gazów cieplarnianych może być skutkiem przenoszenia przemysłu, szczególnie obciążającego środowisko naturalne, poza granice krajów Unii Europejskiej. Stąd w niniejszym projekcie, autorzy będą estymować wielkość emisji CO₂ uwzględniając handel zagraniczny. Wydaje się, że takie ujęcie pozwoli z jednej strony realnie ocenić poziom emisji „generowanej” przez kraje członkowskie, z drugiej zaś strony umożliwi alternatywne do istniejącego, spojrzenie na relacje pomiędzy rozwojem gospodarczym oraz degradacją środowiska naturalnego.

Po czwarte, nowe badania relacji przyczynowych pomiędzy wielkością emisji CO₂ a wzrostem gospodarczym dla krajów Unii Europejskiej będą uwzględniać dodatkowe zmienne takie jak: efektywność energetyczna i zużycie energii odnawialnej, które dotychczas nie były wykorzystywane w tym kontekście.

Proponowane badanie ma oprócz celu poznawczego, praktyczne znaczenie z dwóch powodów. Po pierwsze otrzymane wyniki mogą stanowić przesłanki dla określenia ram przyszłej polityki energetycznej Unii Europejskiej. Po drugie, mogą być wyznacznikiem polityki energetycznej innych krajów. Kraje Unii Europejskiej są, bowiem uważane za pionierów i liderów w obszarze wdrażania rozwiązań ochrony klimatu. Stąd otrzymane wyniki mogą być punktem odniesienia dla innych krajów, w których ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, korzystna dla zasobów ziemi zmiana struktury wytwarzania energii oraz poprawa efektywności energetycznej są dopiero planowane.